

VASÁRNAP

SZABADSÁG

MAGAZINE SECTION

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM. — NO. 2. SZÁM.

CLEVELAND, O., 1924. JANUÁR 11.

A KARÁCSONY AZ EGÉSZ ESZTENDŐ ÖRÖME

A KARÁCSONY örömei nem érnek véget abban a pillanatban, amikor kialszik az utolsó csillogó gyertyaszál a karácsonyfán. A karácsony emléke hetekig kísért a gyermeki lelkekben. A karácsony utóhatását viszont hetekig megérik a szülői zsebek. Végetért a karácsony, megkezdődik a készülődés a jövő karácsonyra. A gyermekek azok, akik csak a fényt, a csillogást látják, boldog ártatlanságukban nem ösmerik a gondokat, nem ösmerik a könnyörtelen küzdelmet az élettel. A karácsony nekik csak szépet, csak üdvöset jelent: új örömöknek hajnalát, új játékoknak tömegét. A karácsonyi játékoknak egész esztendeig el kell tartani. Egy álló esztendeig játszanak a gyermekek a karácsonyfa dús áldásaival. A kislánynak meghozta a Sainiti Claus az új babát, a kis fiúnak az új vonatot és a szülőknek azt a gyönyörűséget, hogy gondatlanul játszani látják gyermekeiket.

VASARNAP MAGAZINE SECTION

A "SZABADSÁG" szépirodalmi melléklete. Editor: COL. ANDREW CSERNA, szerkesztő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 700-710 Huron Road. Edited and published: 1924 JANUÁR 11.

AKI AKAR,

az mindent meg tud tenni, amit csak akar.

Ez nagyon közmondásszerűen hangzik, de azért nemkevésbé igaz. Utóvégre amiről azt hisszük, hogy az igazsága elkopott, mert sokat hangoztatuk, az lehet igazság.

Az igazság igazság marad, ha egy milliószor mondjuk is.

Eppen úgy, ahogy a hamisság az marad, ha egy milliószor hangoztatjuk is.

Az igazság ez: akarni kell és ekkor már eredményt értünk el.

Aki célt tűz ki magának, nem cselekszik eleget. El kell határozni magában, hogy ezt a célt el is fogja érni.

Aki egy célt el akar érni, az el is éri.

Aki azt hiszi magáról, hogy valamit meg tud csinálni, az meg is fogja csinálni.

Feltéve, hogy végig kitart e mellett a hite mellett.

A gondolat az az eszköz, a mellyel az ember saját sorsát formálja. Akár a jó, akár a rossz sorsát. De formálja vele. És semmi mással nem formálhatja.

Az emberi lélek egyike azoknak a nagy faktoroknak, amelyek a világ sorsát intézik.

A világegyetem maga: a Mindenható Gondolatának és Agyának a kifejezése.

És ugyanakkor az Akaratáé.

Kicsiben az ember e hárommal formálhatja, sőt lehet mondani teremtheti a maga kis világát.

Amint a Mindenható Gondolatának kifejezője a Világegyetem, úgy az ember gondolatának kifejezője a munkája — a körülötte levő kis világ.

Mert: "Az ember olyan, ahogyan gondolkozik. Soha nem emelkedhet valaki magasabbra, mint amilyen magasra a gondolata emelkedik."

Emelkedhetsz magasra, felebarátom, dacára annak, hogy embertársaidnak egyáltalán nincsen bizalma benned.

De, felebarátom, nem emelkedhetsz magasra, ha nincsen jó véleményed saját magadról.

Minden esésnek, minden kibicsáklásnak, minden eredménytelenségnek ez az oka.

Minden boldogtalanságnak a helytelen gondolkodás az oka.

Fordítsd meg a gondolkodás menetét és meg fogod a körülményeidet fordítani.

A helyes gondolkodás a sors mesterévé teszi az embert.

"Azok az emberek, akik mertek: mozgatták a világot."

Azt mondja egy nagy angol költő:

"Az ember összes kötelességeit össze lehet szükíteni ebbe: tanuljuk meg, hogy mit kell gondolnunk s aztán: gondoljunk!"

Az ember maga formálja a sorsát.

Ezt mondja Shakespeare a Julius Caesarban:

"A hiba, kedves Brutus, nem a csil-

lagainkban van, hanem mi bennünk magunkban, akik gyengék és esendők vagyunk."

A gondolkodás és a gondolkodáson alapuló akarat a szerencsétlenséget szerencsévé változtatja, a sikertelenséget győzelemmé s a boldogtalanságot boldogsággá.

Ezt ne felejtjük el soha.

Erősen akarni annyit tesz, hogy a kitűzött célhoz vezető utnak a kisebbik felét már meg is tettük. Az akaraterő az a csodálatos hajtóerő, mely évezredek óta visszi előre az emberiséget a fejlődés, a haladás országútján. Az akarat, a hittel és igazságérzessel párosult akaraterőnek köszönhetően minden, ami széppé, értékesé, tartalmasabbá, elviselhetőbbé teszi. Az akaraterő jelenti a halandó emberben a halhatatlanságot: az akaraterő robbantja ki azokat az alkotásokat, az elméinket azokat a nagyszerű megnyil-

vánulásait, melyek mindenkor a civilizáció, az emberi lét alapjait jelentik.

Akiben nincs akaraterő, akinek nincs akarata, annak céltalan az egyéni élete. az nem él, mert mindenben másokra van utalva. Mások gondolkodnak, mások cselekednek helyette. Az akaraterő nélküli ember az élet nagy gépezetének olyan alkatrésze, melyet bármely pillanatban, minden nehézség nélkül kieserélhetünk.

A LELKIISMERET

egyike azoknak a szavaknak, amelyet az emberek gyakran szeretnek az ajkukra venni. De élnek-e a lelkiismerettel? Vajjon csakugyan értékesített és helyesen alkalmazott tényező-e a lelkiismeret a mindennapi életben? Aki beszél róla, vajjon lelkiismeretes is már egyáltalán?

Sajnos, a lelkiismeret fogalmával is, mint sok más szép erkölcsi fogalommal, számos ember szeret visszaélni.

A lelkiismeret nem rétes, a melyet nyújtani lehet, nem vics, amelyet el lehet dobni s nem füst, amely elillan.

A lelkiismeret csakugyan mély, alapos erő, s az az ember, aki él vele, közelebb áll a krisztusi igazsághoz, mint bárki más. Aki lelkiismeretes, az teljesíti a kötelességét, az tudja, hogy miként viselkedjék saját magával és embertársaival szemben, az elvégzi azt a mit magára vállal, az nem irigy, nem rágalmaz, nem kicsinyes, hanem valóban ember-séges ember.

Mert csak az emberséges embert lehet igazán lelkiismeretesnek nevezni.

Hiszen ha mindazok, akik a lelkiismeretet hangoztatják, gyakorolják is, mennyivel szebb, mennyivel kívánatosabb lenne az élet. Mert a lelkiismeretes ember megbízható, a lelkiismeretes embernek nincs mit eltitkolnia s ha ezek az emberek lennének többségben, vagy mondjuk — ha ezek az emberek lennének valóban minden téren irányító tényezői a társadalomnak, akkor összehasonlíthatatlanul kedvesebb, kellemesebb, boldogabb lenne az élet, mint a milyen a mai élet.

Ha a lelkiismeret érvényesülne, akkor nem lehetnének szegény emberek, akkor nem volnának munkátlanok, akkor a széllel bélelték nem tudnák

érvényesülni, akkor nem volna olyan határtalanul helytelen alkalmazása bizonyos principiumoknak, mint ahogy az mostanában történik.

A lelkiismeret lenne a szép élet koronája.

Vajjon bekövetkezik-e valaha az a kor, amikor a lelkiismeret törvénye majd az egész vonalon érvényesül? — Ugyan hol van az a kor? Hol van az az idő, amikor a lelkiismeret érvényesüléséről majd nem kell úgy beszélni és írni, mint egy csodálatos jelenségről, hanem azt majd természetesnek lehet tartani.

Hol van az a kor, amikor a lelkiismeretesség diadala abban nyilvánul meg, hogy a hazug emberek szégyenlik majd a hazugságot, a becselenekek a becselenséget, a tisztességtelenek a tisztességtelenséget? Vajjon hol van az a kor?

Mert ha valaha ez a kor bekövetkezik, akkor beszélhetünk az emberiség paradicsomi állapotáról. Amikor tiszta lelkek fognak egymással érintkezni tiszta célok érdekében.

Keresztény Gondolatok

Írja: FATHER CSAKORTONYAY LAELA.

KERESZTÉNY életet kell élnünk. Ödvösdégtünk ára. A keresztény élet azonban állandó harc megremlett természetünk ellen. Igazi természetünk, amelyről azt hangoztatják, hogy "anima humana natura est christiana" vagyis, "az emberi lélek természeténél fogva keresztény." Kialakításának sikerétől függ keresztény életünk.

Megremlett természetünk hétéfű sárkányával kell a harcot állandóan folytatnunk.

Meg kell ismerünk ellenősdégtünk. Terepét, erejét. Meg kell találunk a fegyvereket ellene. Ezeket a fegyvereket jól kell tudnunk forgatni.

Itt nem lehet csúdtat venni! Ödvösdégtünk az ára.

val, pedig mint a ragadós orcsón jár körül, keresztény, hogy kit felfaljon. Mámorosan szag, bil-bil szava a manja, pedig őrzésgé zene vonaglik ganyoros kacajja, ha sikerült el-száznia valakit kábitó szerével.

Héj, pedig ahol járt, undoklás marad nyomában. Nem takarítja el utálatos lényének békanyálas, gillintanyamos rouda maradványait. Dögkőntősen felkavart levegője után néhéz már szellőzteni.

Összegező bomben-ját záptojászerű rohadással hullanak vissza és a felcsodott emberiség a küllőre frogott, édesen szóló idegenszavakban ismerős szavakra talál: a kevélység, féltékenység, bujáság, irigység, torok-ság, harag és jón való restég sok mindent megmagyarázó szavaira.

Ez a hétéfű sárkány nem a me-sebéli sárkány. Külseje nem félelmetes, nem borzasztó. De stana és alattomos járása modern sárkány. Hízoleg és kedves. Torkának lángra fuvalomszerű, mége cukoriról és tükön, lassan él. Karjai édesen ölelgetnek, de aki átengedi magát légy ölelésének, onnét már nehezen szabadul meg. Ölelés mind hevesebb és hevesebb, amelyből fojtogató és halál támad. Simaszava és odaadón kedveskedés. Ezes, okos; a gazság és kegyetlenségnek minden lével megkánt, mindenható odafurakodó, mindenütt ott settenkedő, szimatoló sátáni légy. Nem ajtódtól nyit be, de láthatatlan részekben, és aranytál-cán kínálja igéretet. Sokat ígér és szava hitetelen hangzik, kellemes melegen, pedig hang és maghíhatatlan. Tünyjétekkel csábítgat, pedig jótékni pokoli szándékkal szörnyek. Világosságot kímél, pedig a homályban, sötétben ül kárhossz-toz labodalmát. Szabadágot hirdet, de mindenre kiterjed hálója, hogy a butafeljük fennakadjanak rajta. Egyenlőség, egyenjogúság, sz-

FEGYVEREK! Fegyvereket!... Segítség, segítség a fenevad ellen. Ezt kiáltják. De a sokat kinevetett, kinyújt, maradisággal, büszkeséggel megvádolt egyház eredetileg hangoztatott igazságával, fenhült nyugalommal, parancsoló erővel, engedé-konytságot meg nem tűrő imponáló fegyverrel: felel:

Itt vannak a fegyverek. Ezzel lenkiáltok, hozzáértő okosságban ti hajódtórtok!

Nem pahaság, nem cukor és rege; de kés, éter és tapasz kell ide.

A fegyverek féltérhetetlen szavaknak erő s erőt adó csövekben való valódsággal kell, hogy legyenek. Az emberi gyarlóság szavai helyett a tökéletes élet szavait tegyék elő valódsággá.

A kevélység, féltékenység, bujáság, irigység, torokosság, harag, jón való restég helyébe jöjjen az alázatosság, nagylelkűség, tisztaság, jósvitű-ség, mértékletesség, barátságosság és szorgalom.

Ezek a fegyverek! Kézbe velük!

Goethe Gondolatai

Az öregeket kiméjük, ahogy a gyermekeket kiméjük.

A legelső és legutolsó követelmény a léngelmével szemben, hogy szeresse az igazságot.

Semmi sem oly szörnyű, mint a tevékeny tudatlanság.

A miszticizmus a szív iskoláztikája, az érzelem dialektikája.

A legnagyobb valószínűség esetén sem egészen kétségtelen a beteljesedés; miért is mindig meglepő, ha reményeségünk valóra válik.

Mi a kötelességünk? Amit a nap elénk szab.

Életünk voltaképpen csak akkor lendül fel, ha a mások jóindulatának örvendünk.

A tiszta szemlélet a külső és belső jelenségeket illetőleg nagyon ritka.

A

Igaz-e az, nem egyéni nyos forma hangoztatja egy moder híres irónó kell ma vis

E

Z a... Mrs. Belmont... Colorado Springs... hogy a modern... E kijelentés... tetést is vont... beszedre adott... a fiatal lány... szik, ha férj... janak rá, meg... janak rabszol... dennél drágább... Mrs. Belmont... az arcképe ut... goru. O. H... előtt Belmont... Vanderbilt, fel... mondja, hogy... terén.

Ez lehet... újságok, papok... fiak valóság... lentésére. A... kozatokban, m... részt pedig hum... nyilvánult. U... érdemi: az öss... Ugyanakkor... szintén női old... Mrs. Belmont... Elinor Gly... hogy a modern... ési rabszolgasá... finomított for... nek éppen úgy... kölgynek; ha az... ragaszkodását... vetkezében biz... életének a bold... csalafintaságok... nőnek, éppen t... ügyeskednie kel... maradjon hozzá.

A két kijel... hogy Mrs. Belm... adta a fejét, -... látja. Elinor G... mézetesen, társ...

Mrs. Belmont... az előtt a kapu... nője lakik. És... hogy ezen a ka... életébe azok a k... nak, hogy a mo... tösből. Mrs. B... tétlen. Sőt fan... nak, hogy mind... nem hívei, el ke... mondja, hogy a... ta tipust azért... kitani — bármi... kisérletek törté... mert még mindig... — és tagadhatat... még ilyenek —... tikában látják... nyelésében, ha... az asszony jó fe... Lehet, hogy... de az is lehet. b... utóbbi valószínű... dominálólág él...

A HÁZASSÁG — RABSZOLGASÁG?

Igaz-e az, hogy a házasság tulajdonképpen nem egyéb, mint a rabszolgaság egy bizonyos formája? — Mrs. O. H. P. Belmont azt hangoztatja, hogy a feleség nem egyéb, mint egy modern rabszolganő. — Elinor Glyn, a híres író szerint a feleségnek éppen úgy kell ma viselkednie, mint egy régi rabszolganőnek.

EZ a kérdés: a házasság nem-e egyéb, mint a rabszolgaság egy formája? Mrs. Oliver H. P. Belmont, a National Women's Party elnöke legutóbb nagy beszédet tartott ebben a minőségében Colorado Springsen. E beszédében kijelentette, hogy a modern feleség nem él igazi házasságot, hanem olyan rabszolgaéletet él, mint ősi testvérei. E kijelentéséből Mrs. Belmont azonnal következtetést is vont le — következtetést, ami sok szóbeszédre adott alkalmat. Mrs. Belmont szerint a fiatal lányok, éppen ezért, nagyon rosszul teszik, ha férjhezmenésre gondolnak. Ne gondoljanak rá, még kevésbé tegyék meg. Ne akarjanak rabszolgaéletet élni, ne eserőljk fel a mindennél drágább szabadságot a rabszolgasággal. Mrs. Belmont már nagyon öreg dáma — és az arcképe után itélve nagyon savanyu és szigorú. O. H. P. Belmontnak az özvegye. Mielőtt Belmont felesége lett volna, William K. Vanderbilt felesége volt és ettől elvált. Azt mondja, hogy ő nagyszerű autoritás a házasság terén.

Ez lehet. Azonban az is valóság, hogy az újságok, papok a szószékről és más, közéleti férfiak valósággal felzudultak erre a fentebbi kijelentésre. A felzudulás részben haragos nyilatkozatokban, megvető megállapításokban, másrészt pedig humoros és gunyos megjegyzésekben nyilvánult. Ugylátszik, hogy Mrs. Belmont megérdemli az összes érzelemnyilvánításokat.

Ugyanakkor azonban egy másik oldalról, bár szintén női oldalról, váratlan segítség érkezik Mrs. Belmont számára.

Elinor Glyn, a világhírű író kijelenti, hogy a modern házasság valóban nem egyéb az ősi rabszolgaság egy megváltozott s talán megfinomított formájánál. A mai modern feleségnek éppen úgy kell viselkednie, mint egy háremhölgynek, ha azt akarja, hogy a férje szerelmét, ragaszkodását megtartsa magának s ennek következtében biztosítsa a maga számára házasságát a boldogságát. Eppen olyan szerelmi csalafintaságokkal kell élnie, mint egy kégyenőnek, éppen úgy mesterkednie, fondorkodnia, ügyeskednie kell, ha azt akarja, hogy a férj hű maradjon hozzá.

A két kijelentő között csak az a különbség, hogy Mrs. Belmont — aki öreg korára politikára adta a fejét, — a dolgot a politikai oldalról látja. Elinor Glyn, az író pedig, szintén természetesen, társadalmi, emberi szempontból.

Mrs. Belmont mint egy szigorú őrangyal áll az előtt a kapu előtt, amely megett a jövő nője lakik. És nagyon haragosan örködik azon, hogy ezen a kapun át be ne léphessenek a jövő életébe azok a nők, akik, szerinte, akadályai annak, hogy a modern nő kilépjen a rabszolgaöntösből. Mrs. Belmont a női egyenjogúság feltétlen, sőt fanatikus híve. Ezenkívül híve annak, hogy mindazokat, akik ennek az elvnek nem hívei, el kell pusztítani. Mrs. Belmont azt mondja, hogy a modern női szüfragett, feminista tipust azért nem lehetett még végleg kialakítani — bármilyen nagyszerű, sőt erőszakos kísérletek történtek már erre vonatkozólag — mert még mindig akadnak a nők között olyanok, — és tagadhatatlan, egész szép számmal akadnak még ilyenek — akik a nő hivatását nem a politikában látják, még kevésbé a politikai érvényesülésben, hanem a házasságban, abban, hogy az asszony jó feleség és jó anya legyen.

Lehet, hogy ezt Mrs. Belmont nem tudja, de az is lehet, hogy nem akarja megérteni. Az utóbbi valószínűbb — mert hiszen ez a két érzés dominálólág él minden nő lelkében és az a nő,

sebbet mond a könyvében, mint azt, hogy a modern házasság rendszer nemrégiben a teljes csőd előtt állott. Most már azonban benne van a csőd legfenekén.

Elinor Glyn szerint a modern feleség háreméletet él, amint azt előbb mondtuk — ezt nem kell bővebben részletezni. Vagyis, egyszerűen, a sok szupponált feltételből következtetve, ha a szerelemre alkalmatlan, nem ér többé egy fabatkát sem és úgy a szemétre dobják, mint ahogy egy rongyot a szemétre dobunk.

Nyájas olvasó: tegyük a kezünket a szívünkre és mondjuk ki egész nyíltan és őszintén: ebben a megállapításban több az igazság, mint a Mrs. Belmont szüklátkörü és dühös megállapításában. De az Elinor Glyn megállapítása is nagyon, nagyon messze jár attól, hogy az igazságnak megfeleljen.

Egyben mind a ketten megegyeznek, úgy Elinor Glyn, mint Mrs. Belmont. Abban, hogy a házasság csak akkor lesz megint sikeres, a csőd kátyujából csak akkor fog megint kikerülni, ha a nő teljes és tökéletesen egyenjogú társa lesz a férjének.

Hát ez nagyon szépen hangzik. Ennek a kijelentésnek csak egy bibije van — hogy nem állja meg a helyét, nem fedi az igazságot.

A bajok, amikről Elinor Glyn és Mrs. Belmont szólnak, nem léteznek.

De a nagy kérdés ez: ha azok a bajok, amikről ez a két kiváló hölgy beszél, valóban meglennének, tudna ez a két hölgy segíteni azon, hogy ne legyenek meg a bajok?

Mi kötvé hisszük.

Es valószínűleg ők maguk is.

aki ezt a mélyen gyökeredző női ösztönt tagadja, egyszerűen és enyhén szólva: nem vall igazat.

Elinor Glyn egy legutóbb megjelent könyvében, a "Szerelm filozófiájában" azt fejtegeti, hogy Mrs. Belmontnak tökéletesen igaza van. Nem mondja ezt meg ilyen nyíltan, nem is hivatkozik Mrs. Belmontra, még csak a nevét sem említi, ellenben teljesen aláírja azokat, amiket Mrs. Belmont a különböző beszédeiben elmondott.

Mrs. Belmont azonban nem hatol le olyan mélyre, mint Elinor Glyn és ez is természetes. Elinor Glyn nem jó író. De: író. És ez sokat megmond. Mrs. Belmont nem jó politikus, de politikus. És ez is megmond — nem sokat — mindent!

Az ősi időkben az asszonyt egyszerűen úgy tekintették, mint a férfi jogos tulajdonát.

Régen a dolog így állott: a férfi elhatározta, hogy nőre tesz szert. Erre kiment a piacra és vett magának egyet — vagy esetleg többet. Vagy megvette egyenesen a tulajdonosától, legtöbbször az apjától, vagy pedig megvette árverésen. Volt idő, mikor, és volt ország, ahol árverésen árulták a nőket a többet kínálóknak. A férfi, ha egyszer vagy egyenesen megvette a nőt, vagy árverésen hozzájutott, a nő jogos tulajdonosává vált. Eppen úgy a birtokába vette, mint ahogy egy lovat, vagy tehenet vett s háztartási cikket. A nőt a vásár után karon fogta, vagy a hajánál fogta. És húzta magával — ha nem akart magától menni, szépszerével. Ha a huzás se volt elég, joga volt ahhoz, hogy elővegyen egy furkóbotot és addig üsse, amíg jobb belátásra nem tért.

Mrs. Belmont ehhez az állapothoz hasonlítja a mai modern házasságban élő feleséget.

Igaz ez? Megállja a helyét ez a megállapítás?

Ugy-e, nem kell bővebben magyarázni, hogy ez neveltséges és ostoba túlzás, annyira neveltségesen, hisztériásan feminista beállítással, hogy tulajdonképpen nem is lenne érdemes az egészszel komolyan foglalkozni, ha nem lenne most éppen tele Mrs. Belmonttal az egész amerikai sajtó. Mrs. Belmonttal, aki egy másik legutóbbi beszédében kijelentette, hogy az Egyesült Államok akkor lesz majd igazán boldog, ha női elnöke lesz!

A másik kijelentő, Elinor Glyn nem keve-

KISÉRTETJÁRÁS

A "Vasárnap" számára,
írta: Moly Tamás

HARMAN' ültek együtt vacsora után és szivaroztak, beszélgettek. Az egyik Zorades volt, a híres portugál vegyész, a másik Buck Algernon, aki fantasztikus novelláival lett híres ember és Alberti az olasz nagykereskedő, volt a harmadik.

Természetesen arról beszélgettek, amit a nagykereskedő hallgatott csupán kételkedő mosollyal: hogy milyen fantasztikus a mindennapi élet!

— Nem vette még észre, hogy a világon minden fantasztikus? — mondta Buck. — Hogy ön itt ül velünk, hogy beszélgetünk egymással, hogy igyekszünk egymást megérteni, mindez fantasztikus. Ha most fölmege a szobájába, lefekszik, eloltja a villámlámpát, fekszik és nem tud elaludni, egyszerre csak roppanást hall, neszt, zörejt, különös hatást, úgy, hogy ráül az agyvelejére a rosszérzés... ez fantasztikus!

— A szekrény ropog, meg a padló. — neveti a kereskedő. — Éjjel nagy a csönd, sok mindent hallani és minden valamire való háznál van legalább egy olyan szekrény, mely éjszaka buzdogni ropog.

— Erről akarok beszélni, az éjféli éjszakai hangokról, sőt még kissé furesább dolgokról — mondotta Zorades. — Voltam egy villában, ahol kísértetek jártak. A dolog így történt: Van egy jó barátom; jogtudós, a neve Longhi Lorenz. Ezelőtt tizenöt esztendővel falura költözött fiatal feleségével. Tetszett neki a vidék Cöimbre körül s ott bérlet egy regényes fekvésű csinos villát. Semmi baja, semmi gondja, munkájában kitűnően halad, jól evett, ivott, este nyugodtan lefeküdt, éjjel pompásan aludt... szóval nagyon boldog volt. Írt nekem, hogy látogassam meg, azt akarta, hogy én is örüljek irigylésre-méltó életének, s én szívesen mentem el hozzájuk.

Lorenzó virult, maga volt a testet öltött egészség, annál jobban feltűnt nekem, hogy milyen rossz színben van a felesége, a bájos Bernadette. Nem szóltam erről semmit. Vidáman ültünk az izletes vacsoránál, örültünk neki, hogy fly pompás kedvben együtt vagyunk és boroztunk. De nem sokat.

Éjjel után egy óra volt, amikor asztalt bontottunk. Aludni mentem. Kedves jó szobám volt, ablaka a kertre nyílt, és én már előre örültem annak, hogy milyen nagyzerű lesz reggel, amikor fölbredek és lekacag rám a derűs kék ég s zöld ágakkal integetnek a fák, ami elvégre is érthető.

A gyertyát oda tettem az asztalkára, az ágyam mellé s levetköttem. Lefeküdtem és elfújtam a lángot. Egyszerre kopogtak az ablakon, nem halkán, rejtelmesen, hanem jó erősen, mintha odakinn valakinek sürgős dolga lenne s beszélni akarna velem. De aztán, furesza, hallom, hogy valaki járkál a szobámban, nem surran nesztelen, hanem ide-oda ugrál, dobog arcátlanul. Nem tudtam megmozdulni az ágyamban, s elfojtottam a lélegzetemet. Egyszerre csak aféle zajt hallok, mintha valaki nekiesnék a fal tapétájának s tépné lefelé. Szívem a nyakamban dobogott, de most már kiugrottam az ágyamból s fölrántottam az ablakot. Senki. Lezsóltam a kertbe: "Hé, ki jár lenn?" Csönd. Senki. Meggyújtottam a gyertyát, körül néztem a szobában, sorra vizsgáltam minden zugot, néztem a falakat. Nem láttam semmi gyanúsat, nem találtam semmit, minden a maga helyén vendben volt.

Lefeküdtem s eloltottam a gyertyát. Sötét-

ség. Ujra hallom: kopognak, esoszognak, lármáznak a szobámban körülöttem, a közelemben. Gyertyát gyújtok: csönd. Eloltom: láрма. Mégesináltam ezt a kísérletet egymásután néhányszor s mindig egyforma eredménnyel. Nem akartam megzavarni barátaimat nyugalomukban, megvártam a reggelt, hogy akkor majd elmond nekik ezt a furesza éjszakai mulatságát.

— Másnap aztán kiderült, hogy megtréfáltak. — mondotta jóízűen Alberti.

Zorades esöndesen, türelmesen folytatta:

— Amikor másnap reggel találkoztunk, én is sápadt voltam, mint Bernadette asszony. Lorenzó megkérdezte, hogyan aludtam s erre én elmondtam persze éjjeli tapasztalataimat. Lorenzó örült és nevetett, Bernadette is örült, de nem nevetett.

Nagyon örülök, hogy ezt tapasztalta, — mondotta Bernadette. "Én már hetek óta hallom itt éjjel a következőket: Amint esönd lesz és a házban nem ég se lámpa, se gyertya, hallom, egészen tisztán hallom, hogy valaki jár-kele a villában, hangosan lépked, az ajtókat nyitja és becsapja. Kopog az ablakokon, dobog a folyosókon, beront a szobába, majd rákezd: sir, jajgat, sóhajtozik, hirtelen vadul fölkaecag, úgy, hogy kilel a hideg. Lorenzó alszik, meg se moccan; sajnáltam fölzavarni, nem akartam neki szólni. A cselédek se szóltak, nem hallottak semmit, persze én tehát hallgattam, mert azt hittem, hogy csak nekem vannak ilyen gonosz képzetem."

Lorenzó most először hallott erről; eddig nem tapasztalt semmit; gyanakodóan nézett ránk. Kisértetek ugyebár nincsenek!" Hallgatunk. Erre ő nevetett és kijelentette: "Ne féljetek gyerekek, majd lefűleljük azt a buta fülest, aki ilyen sületlen tréffákkal ijesztget titeket. Megyünk a rendőrségre!"

A rendőrfőnök természetesen mosolygott és három rendőrt becsajtott rendelkezésünkre. De-

rék, józan, megbízható legények voltak, nem is tudták, hogy miért jönnek el este a villába, de megjelentek pontosan. Este fölkerestük az egész házat; a padlástól le a pincéig, gondosan; nem találtunk senkit és semmit. Azután kijelöltük a helyeket, hogy ki hol fog örködni. Az egyik rendőr a ház előtt állt, künn az uton. A másik kétőt elhelyeztük két szobába, egymástól távol. A két cseléd-leány együtt maradt, mert nagyon féltek. Lorenzó a folyosón állt és szemmel tartotta a ház kapuját. A házban a legnagyobb csönd volt, nem mozdult semmi. — Lorenzó éleset fűtlyentett, erre a jelre min-

denütt eloltották a lámpákat. A házban teljes volt a sötétség.

Néhány másodpercig tartó csönd. Egyszerre csak kitört a láрма. Nevetés, jajgatás, dobogás, nyögés, esoszogás, suttogás. Hirtelen vadul dörömböltek a ház kapuján. Lorenzó odaugrott és fölrántotta a kaput. Senki. Lorenzó kilépett az utcára. Ebben a pillanatban a kapu bevágódott, s a zárban megfordult a kulcs. De hogy ki zárta be a kaput? mi nem láttunk senkit. Én nyitottam ki a kaput. A rendőr az utcán nem látott, se nem hallott semmit.

Lorenzó erre gyufát gyújtott. A gyufát abban a szempillantásban elfújta egy láthatatlan valaki. Lorenzó nem látott senkit, ellenben hallott egy kacagó hangot, majd nagy fájdalmat érzett. Ugy érezte, mintha pofon ütötték volna, aztán meg mintha éles karmok szántának föl az arcát, mintha le akarnák arcáról hántani a bőrt. Lorenzó ordított. Hozzá siettünk, gyertyát gyújtottunk — semmi. Az arcán semmi nyom, csak a rózsás színe lett oda.

Csőnd volt — de nem: az egyik szobából vad láрма hangzott.

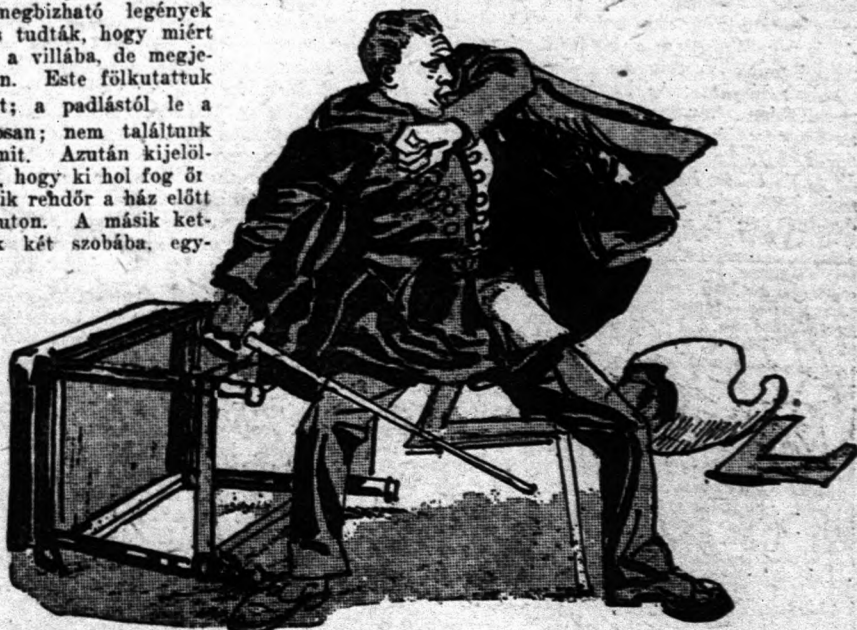
Fölsiettünk az emeleti szobába, persze lámpákkal; ott örködött az utcáról felhozott rendőr. A lármá nem szűnt meg. Benyitottunk. A rendőr a szoba közepén állt és kétségbeesetten hadonászott. Összetört butort, tükröket, szemében gyötrő rémület. Szegény hirtelen megörült s most egy raj kísértettel küzdött. Majd sirni kezdett, sirt keservesen, és kiáltotta: Nevetnek! halljátok, nevetnek! Minket nevetnek!" Még akkor éjjel menekültünk abból az elátkozott villából!

Zorades eldobta félig elszitt szivarját s hallgatott. Buck esöndesen, hunyt szemmel ült a kényelmes zsöllyében.

Végre megszólalt Alberti:

— Mondja kedves professzor, ennek az esetnek mi a megfajtése?

— Nincsen megfajtése! — szolt rá haragosan Buck. — Végre egy történet, amely megoldatlan maradt!

R

A tudós
a legszár
foly

A MA csodák len szó kezvel ezelőtt a kísérlet hon van országban. Mit fog dezeseket, eredménye vezekző huszonöt esztértó kockáztatta meg. Nem sok képzeltetebé belássa, hogy rövid vetített mozgókép terén egészen új leldolgoz ma már bizt és szélesebb kilátás rádió utján való hat kizárólag az előteret

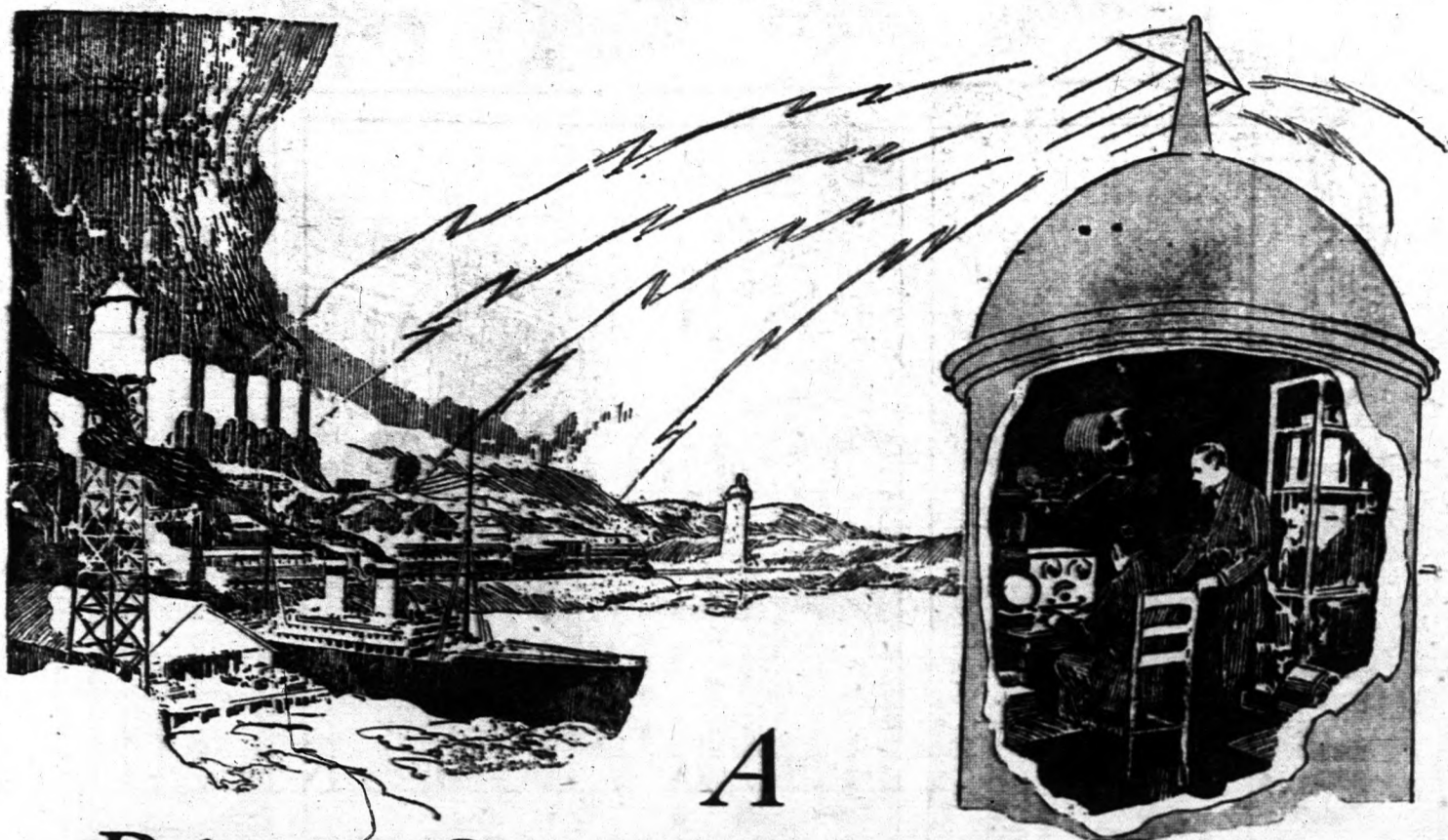
Az óvatossá szakértői, akik ritk véleményadást, egész pontokból látják a beszédesebbek és k merészebbnek kijelent a hangoknak a távolók érvelésüket" — e kisebb és legjelentek csupán alkotni. A ipar tevékenységének sze fekvő napon mar tenni." Ez furesza dolgokat józanabb me arra, hogy ezekben megvan a maguk sz

A gondviselés lán helyezte a rádió lójuk ezt a különös redük fel nagyszere dezzük magunktól, meg ges alkalmazásai oya dialról oly sokat igé irányba igazodjunk e ján előadásokat, drán volba, de ez még es alkalmazása a rádió csodák egyelőre meg

Néhány évvel rádió mérnök, megdon belül olyan hajó Amerika és Európa rádió-hullámok foghat elhangzott, még a letett nyilatkozatnak t idő azóta fényesen, talán nem tévedett a kezünk kell arra, nevű óriás csatahajó ségével kormányozta mentén. A csatahajó kodott és mégis pontos rendeltetési helyere, rejtélyes uton rátapint acélpáncéljára és a tónsággal kistabott, c

A távolban levő tásról már egész tudó-dinamikának neve rádió alkalmazásának amely egyszer a rádió kényszeríteni a rádió bizonyos, hogy a legát fogják kormányoz megteesszük majd a hajtott vasutaink les szintén a rádió-hullam

A rádió számos zódásban él, hogy ez nek csak a távoli

A RÁDIÓ SZEREPE a JÖVŐBEN

A tudósok szerint a rádió magikus hullámai olyan csodákat rejtegetnek, amelyeket a legszárnyalóbb képzelet sem tud előre látni. — A holnap olyan eredményeket és felfedezéseket hozhat, amilyenekről ma még csak nem is álmodhatunk

A MA csodái, a holnap közhelyei. A lehetetlen szó kezd elvesztetni értelmét. Öt évvel ezelőtt a rádió-telefon nem jutott túl a kísérleti stádiumon. Ma több millió otthon van már felszerelve rádióval, ebben az országban. Mit fog hozni a rádió, milyen új felfedezéseket, eredményeket és csodákat teremteni a következő huszonöt esztendőben? Számos író és szakértő kockáztatta meg ezen a téren a véleményét. Nem sok képzelőtehetség kell ahhoz, hogy az ember belássa, hogy rövid időn belül meg lesz a távolba vetített mozgókép s hogy a továbbítás és felvevés terén egészen új lehetőségek előtt állunk. Ezek a dolgok ma már biztosak, de mik a rádió távolabbi és szélesebb kilátásai? Egészen bizonyos, hogy a rádió útján való hang-továbbítás nem fog mindig és kizárólag az előtérben elhelyezkedni.

Az óvatosabb rádió-mérnökök és a rádió igazi szakértői, akik ritkán kockáztatnak meg nyilvános véleménynyilatkozást, egészen másképp, egészen más szempontokból látják a rádió jövőjét, mint azok, akik beszédesebbek és kevesebb szakértelműnek fogva merészebbek kijelentéseikben. "Rádió-telefonálás, a hangoknak a távolba való eljuttatása?" — kezdik ők érvelésüket — ez a rádió-üzel jövőjében a legkisebb és legjelentéktelenebb szerepek egyikét fogja csupán alkotni. A rádió-telefonálás az egész rádió-ipar tevékenységének egy nem is olyan nagyon messze fekvő napon már csak az 5 százalékát fogja kitenni. Ez furcsa okoskodásnak hangzik, de ha a dolgokat józanabb megfontolás alá vetjük, rájöhethetünk arra, hogy ezeknek a megállapításoknak nagyon is megvan a maguk szilárd és biztos alapja.

A gondviselés különös kegye a civilizáció asztalára helyezte a rádiót. S most, ahogy magunk előtt látjuk ezt a különös csodát, szemünket dörzsölve ébredünk fel nagyszerű lehetőségeire s ámulva kérdezzük magunktól, mit is kezdjünk vele? Lehetséges alkalmazásai olyan nagy számuak és minden oldalról oly sokat ígérők, hogy nem tudjuk, melyik irányba igazodjunk és tájékozódjunk. A rádió útján előadásokat, drámákat, operákat vetítünk a távolba, de ez még csak talán a legkevésbé hasznos alkalmazása a rádióknak. A valóság az, hogy ezt a csodát egyelőre még csupán játékszernek használjuk.

Néhány évvel ezelőtt, Nikola Tesla, a kiváló rádió mérnök, megjósolta, hogy egy negyed századon belül olyan hajók fognak közlekedni az Óceánon Amerika és Európa között, amelyeket kizárólag a rádió-hullámok fognak irányítani. Amikor a jósát elhangzott, még a legjobb szemű szakértők is elcsúszott nyilatkozatnak tekintették Tesla szavait. De az idő azóta fényesen bizonyította, hogy Tesla egyáltalán nem tévedett akkorát, mint gondolták. Emlékeznünk kell arra, hogy két évvel ezelőtt az Iowa nevű óriás csatahajót merőben rádió-hullámok segítségével kormányozták le a delaware-i tengerpart mentén. A csatahajón egyetlen lélek sem tartózkodott és mégis pontosan eljutott előre megállapított rendeltetési helyére. A rádió, az ő hosszú karjával, rejtélyes uton rátápláltott a hajó több ezer tonnányi acélpáncéljára és a hajót így vezette tökéletes biztonsággal kiszabott célja felé.

A távolban lévő gépeknek rádió útján való hajtásáról már egész tudomány alakult ki, amelyet rádió-dinamikának neveznek. S kétségtelen, hogy a rádió alkalmazásának ez a sajátos módja lesz az, amely egyszer a háttérbe való visszavonulásra fogja kényszeríteni a rádió-telefont. Most már egészen bizonyos, hogy a legénység nélkül járó hajókat igenis át fogják kormányozni az Óceánon és ugyanezt megtesszük majd a repülőgépekkel is. Rádió útján hajtott vasutaink lesznek s számos más szerkezet szintén a rádió-hullámok befolyása alá fog kerülni.

A rádió számos lelkes híve is abban a meggyőződésben él, hogy ezek a felfedezések és teljesítmények csak a távoli jövőben fognak elkövetkezni. De

ez tévedés; ezek a felfedezések óriási, szinte hihetetlen mérvű sebességgel közelednek. Még öt, vagy talán tíz esztendő s az újabb teljesítmények jelentőség tekintetében egészen el fogják homályosítani a rádió-telefonálást.

Nagyon sok minden történik a rádió terén, a miről a nagyközönségnek még csak sejtelve sincsen s különösen a németek azok, akik hatalmas léptekkel haladnak előre a rádió új és csodálatos kifejtése felé. Hány rádió-kezelő amerikai tudja, hogy a Berlin—Hamburg vasuti vonalon a jelzéseket rádió útján továbbítják? Hány rádió-kezelő tudja, hogy nálunk is számos vasuti társaság hasonló szerkezetek alkalmazásával kísérletezik. Hány rádió-kezelő tudja, hogy a szabadalmi irodákban százával hevernek az új és újabb rádió felfedezések tervezési és leírásai?

A rádió segítségével továbbított erők és energiák jelentőségét nem lehet túlbecsülni. Csak néhány héttel ezelőtt történt, hogy e sorok írója benn járt egy laboratóriumban, ahol a rádió legújabb alkalmazásait próbálják ki és vetik alá a legjelentősebb kísérletek fáradságos, de rengeteg ígérő sorozatának. A szoba egyik oldalán öt nagy légüres cső állott, amelyek az erő-átvitelre használt légüres csövekhez hasonlítottak. A másik oldalon, egy asztalon játék-motor állott, egészen sajátos fűlvéő készülék kíséretében. A játék motort azok a rádió-hullámok hajtották, amelyeket a légüres csövekből bocsátottak ki feleje a szoba túlsó sarkáról minden fémre, vagy egyéb összeköttetés nélkül. A motor nem is egészen egy százalékos hatékonysági fokkal dolgozott, de mégis működött s működése annyit jelent, hogy csak idő kérdése már, mikor fogják megoldani a rádió-hullám segítségével történő erő-átvitelnek nagy problémáját.

Ezen a téren ismét csak németek vezetnek. Németországban sikerült hatalmas gépkocsikat olyan módon mozgásba hozni, hogy áramot minden fémre

összeköttetés nélkül vittek át a kocsi nagy erejű motorjaiba. Felső vezetőket dróttal alkalmaztak ezeknél a kísérleteknél és felsővezetékes pantographot, vagy villát, ahogy a köznyelven nevezik. A villa azonban sehol és soha sem jutott érintkezésbe a felső vezetékekkel. Néhány inces hosszúságú távolság választotta el egymástól a villát és vezetőket. Ezt a távolságot nagy feszültségű váltakozó áramnak, a rádió-hullámok keltésére alkalmazott áram-fajtának külső hídalták át. Az áram, amely a kocsit hajtja, ezeken a külsőeken át jut el a motorokba. Nem szükséges folytonos, fémre érintkezés, a szakadékok a rádió áthidalja. A távolság, természetesen, ma még kicsiny, de egészen bizonyosan egyre nőni fog s el fog jönni az az idő, amikor ugyanezt az erőmennyiséget több ezer mérföld távolságra sikerül továbbítani s volt idő, amikor a husz mérföldes távolságot már nagy akadállynak tekintették. Ma a rádió üzeneteket minden nehézség nélkül a fél föld körül lehet továbbítani.

A rádió-hullámokat nagy feszültségű és váltakozó, ugynevezett rádió áramok útján hozzuk létre. Ezek az áramok a zárt áramkörben másodpercenként tíz milliószor váltanak irányt. Ez a "gyors váltakozás" kölcsönzi nekik azt a sajátoság jelleget, amelynek fogva a rádió hullámokat ki tudják váltani s ezekben az áramoknak fizikai és vegytani hatásait legutóbb nagyszámu kísérletsorozattal igyekeztek ki-kutatni. Ugyanezek az áramok egészen különös élet-tani hatásokat is váltanak ki s a legkülönbözőbb betegségek gyógyítására használják fel őket. Ma már az ország csaknem minden egyes orvosi irodájában van egy ilyen gyorsan váltakozó áramokkal dolgozó villanygép.

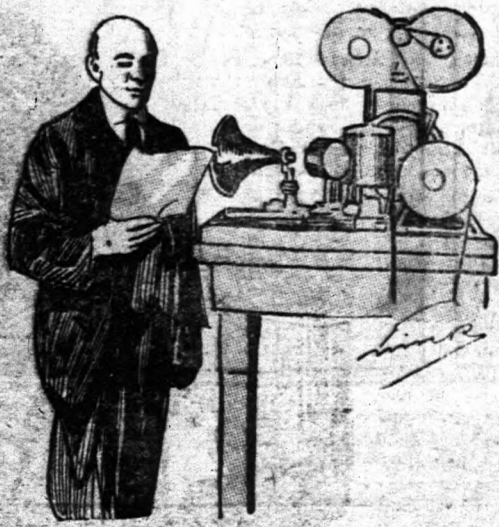
A legutóbbi németországi kísérletezések a légköri nitrogénnek egészen új fajta megkötésére vezettek a rádió-hullámok segítségével. Olyan sikeresnek mutatkozott ez az eljárás, hogy egy német társaság most hatalmas nitrogén-megkötő telepet épít a Nílus száraz völgyében, ahol a természet évszázadok óta nem tudott megteremni. A légkör nitrogénjét az új módszer útján fontontként tíz centért lehet megkötöni és trágyázásra felhasználni. Itt megint olyan rádió teljesítmény előtt állunk, amely a civilizáció szempontjából van olyan fontos, mint a rádió-telefonálás.

De mielatt a németek megfeszített erővel dolgoztak, a mi tudósaink sem voltak télenek és az eredmények egészen új és csodálatos halmazat hozták létre. Rádió elektromos kemencéket sikerült szerkesztetni, amelyek segítségével az acétt néhány rövid

óra leforgása alatt olyan folyékonyvá lehet tenni, mint az iszap. A rádióknak ezek az alkalmazásai idővel lehetővé fogják majd tenni, hogy a vasat, vagy az acélt kitéve a gyors váltakozó áramok hatásának, úgy hajlítsuk és formáljuk, mint a pépet. Az acél gyurhatóvá és nyújthatóvá fog válni, anélkül, hogy hőmérséklete jelentékenyebben emelkednék.

Az elmúlt tíz esztendő a csodák olyan dus hajtásait virágoztatta ki előttünk, hogy még a legmagasabb szempontokból néző, és a legtökéletesebb képzelő tehetséggel rendelkező elme sem tudja megjósolni, hogy pontosan mit fog hozni a következő korszak.

Máris folynak kísérletek, amelyek a gondolat-átvitelt rádió útján akarják megvalósítani. S ez nem a telepathiának egy neme, hanem teljes mértékben tudományos kutatás, gondolat-hullámoknak a téren át való továbbítására. A gondolat-hullámokat ezen a módon épp úgy juttatnák el távolba, mint ahogy ma a hanghullámokkal tesszik a rádió útján.

A házban teljes

esendő. Egyszeres, jajgatás, do... Hirtelen va... Lorenzó oda... Senki. Lorenzó... anában a kapu... ált a kules, De... nem láttunk sen... A rendőr az ut... mmit.

ott. A gyufát... ta egy láthatat... senkit, ellenben... id nagy fájdal... a pofon ütötték... rmok szántanak... arcáról hántani... siettünk, gyer... az arcán semmi... a.

egyik szobából... ba, persze lám... felhozott rend... enyitottunk. A... kétségbeesetten... úkröket, szemé... rtelen megörült... tt. Majd sirni... ota: Nevetnek!... evetnek!" Még... az elátkozott

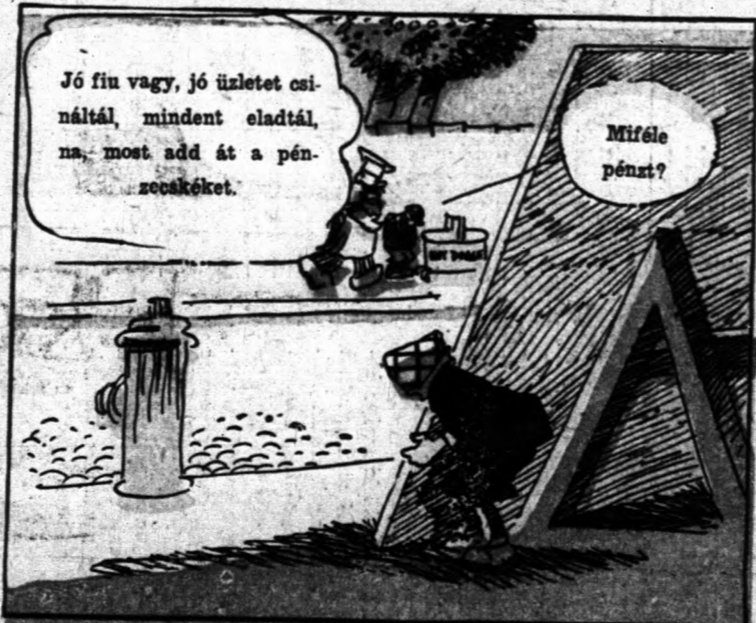
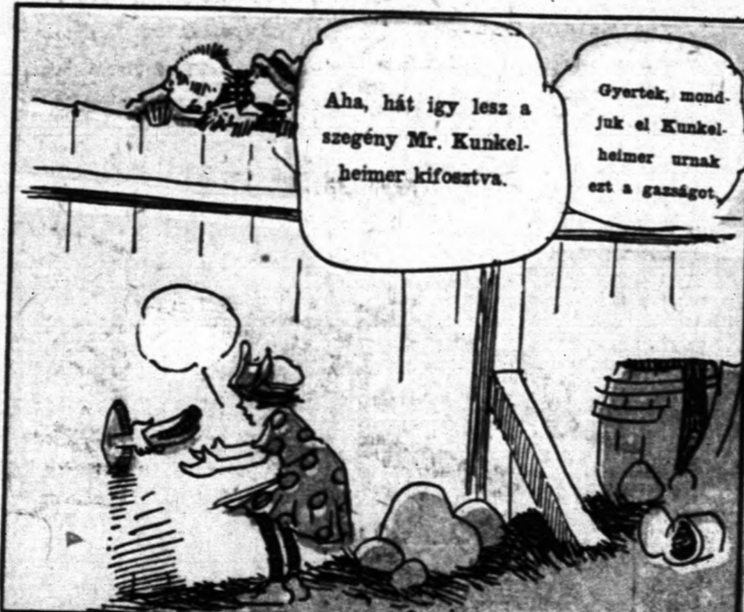
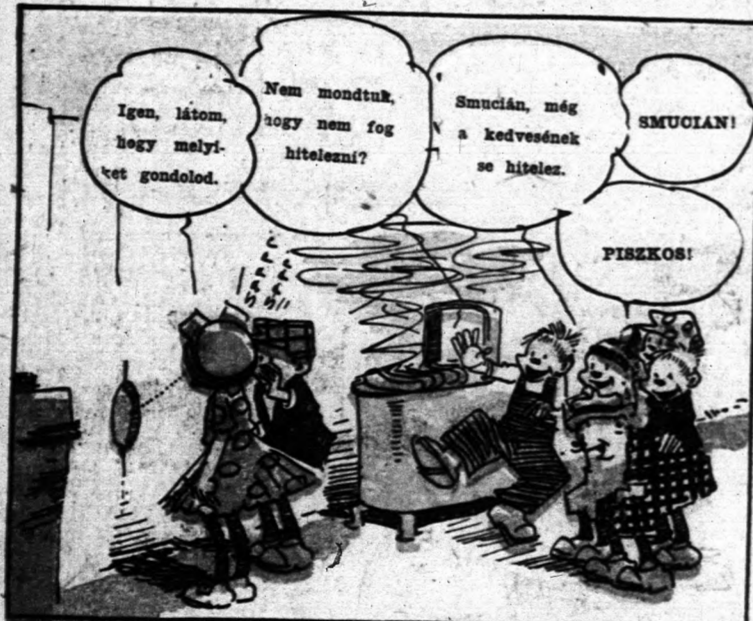
szivarját s hall... szemmel ült a... ennek az eset... zolt rá harago... amely megol...

A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Rajzolta
Gene Byrnes

Csintalan Peti & Kalandjai

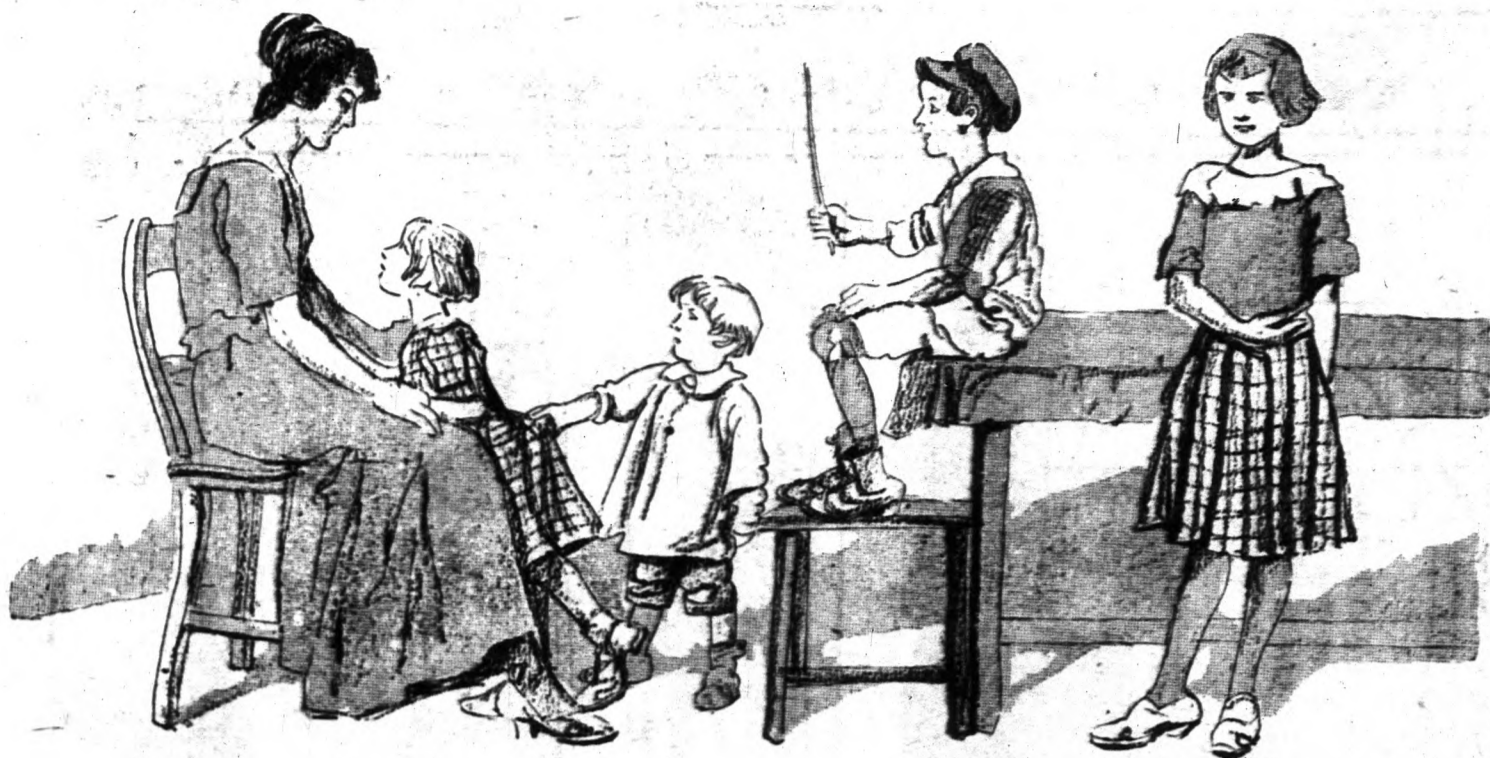
Copyright, 1923, Sun-News Corporation.

7-23 Gene Byrnes

E
Sz
B
Nyole
rült a
kedő
Bossz
szony

A
reherkedő
diken. En
sebb, mint
életbe kerül
eszkimónak
a canadai lo
szonyvásárló
mó férfi, eg
mó leányka.
Ezért me
kel, törvény
civilizáció ha
a Királyi Ca
állomáshelye
féli nap és el
Borealsnak
A Herse
helyre, Edmo
hajóható fol
ver helyébe
Erre az állon
ember érkez
ber, aki a
világot a elv
ide az Isten

trónja elé. T
szeretett egy
lett hozzá. T
hét nőket és
Kiállott Tr
s nézte a körn
esportjait. Fe
sapkában volt
félarcát. Dus
szemek csillogt
"Aulavte!
jatok meg!" ki
amelyek hatan
szánkát. Szán
sárta.
"Aulavte!
Binder figyelme
fogatra s megle
megállást a kut
szőrmében volt s
szemei mintha n
Lisára emlékezte
A német ese
nőket azelőtt is
ban rajtafelejtett
aki elűtött a töl
A sarkvidék
nő. Olyan kevés
ban férjhez kell
ha nem. Az est

A GRÓFNÉ és CSALÁDJA

SZTAHÓÉK korántsem voltak valami nagy urak, de há (ami pedig talán igazságosabb volna) aszerint számlálnák (az emberek rangfokozatát, hogy kinek jutott osztályrészül több szenedés, akkor már biztosan legalább is grófok lettek volna. Lehet, hogy a négy Sztahó-gyerek közül az ötesztendő Bözsike (akinek csupán a két éves Janesi volt fiatalabb a családban) a gyermeki lélek különleges érzékével, már meglátta azt a mesebeli osztályozást, mivel ő bizony nem egyszer szokta volt az anyja iránt való szeretetét ilyen szavakba önteni, hogy:

— Édes mama igazán olyan szép, mint egy grófné!

No igen, tudniillik a szenvedő kilencégu koronájával a címerében s hasonló monogrammal a zsebkezdőjében, amelybe könnyeit szokta belétörölni. Sztahóné ugyan el-elpróbálta háritani magától ezt a nagy bököt, mondván:

— De hisz angyalom, esunya grófnők is vannak, — a mézesszáju leánya azonban hamar megtalálta a választ:

— De az édesmama olyan szép, mint egy szép grófné — s még toppantott is melléje picike lábával, amely bizony soványkás volt kicésit és azonkívül egyáltalában nem olyan cipősekéből kandikált ki, mint aminőket a gróf kisasszonykák szoktak viselni.

— Édes mama kenyérkét kérek, — hangzott el valóságos különvélemény gyanánt a kilencéves Piroška, vagy a hétesztendő (még pedig hét sovány esztendő) Miska gyerek prózai kíváncsisága s ilyenkor már csak azon fordult meg az egész dolog, vajjon volt-e még otthon kenyérke, vagy pedig nem volt. Mert kenyérvágókés az volt. Mikor azután kenyér vagy éppenséggel egyéb is került melléje, akkor volt ivig falatozás a gyerekek között. A falatozás közben megeresztették a kicsinyek a képzelet gyeploszárat és hajrá, megindult a terefere. A két középső vitte a szót.

— És akkor én volnék a gróf kisasszony! — perdült be Bözsike a rózsaszín elképzelés kelő közepébe, nagyot harapván a kenyérből.

— És akkor mindig lekváros dekrét ennel, ugy-e? — kérdezte Piroška, mert Bözsinek ez volt kedvene étele.

— Igen, felelt a gyermek. — És ebéd után kimegyünk kocsikázni.

— Kocsikázni! — ismételte az öklömmi Janesi. — És akkor én ülök a buton!

Ezt oly határozott hangon mondta a kisfiu, hogy a hét sovány esztendő Misi szükségének vélté az erélyes ellenmondást.

— Én ülök a bakon! Tudod? És nem te! A libériás kocsis mellé!

S mivel ketten csakugyan nem férhettek el a bakon a libériás kocsis mellett, ennelfogva a két testvér összekapott a bakon. Szerencse, hogy le nem gurultak róla!

A "Vasárnap" számára, írta: Zsoldos László

Telt azonban az idő és Sztahóéknál egyre nőtt a nyomorúság. A szép kenyérvető idők színes fátyola egyre jobban kezdett szakadozni, s minden új szakadás az ujjonnan közönséges, komisz éhezésnek egy-egy napját jelentette a családban.

A négy kicsiny vig tereferéje egyre ritkább lett. A Sztahó gyerekek órák, sőt naphosszat szótlannul gubbaszkodtak anyjuk körül a rozoga diványon s csupán a gyöttrődés bus virágjaiban nyílt ki egyikük-másikuknak az ajka.

— Édes mama nagyon fáj a fejem.
— Édes mama jaj én olyan álmos vagyok!
— Édes mama hogy tud bejönni a csukott ablakon a tél?

— És közbe-közbe Miska vállalkozó ajánlatai:
— Édes mama én hozok kenyérkét, van a boltban, én tegnap láttam.

— Te számárka, — szólalt meg hágyadtan a legnagyobb kicsike, — hiszen a boltban tartozunk.

— De én a másik boltban is láttam, hogy van kenyér! — tüzelt Misike, miközben az édesmamának néha majd megszakadt a szíve.

Sztahó pedig hétről-hétre rosszabbul kezdett keresni. Miből is élt? Maga sem igen tudta. Elboacsátott hivatalnok volt a szegény ember, napról-napra különféle kinban született ötletekkel tett szert a mindennapira, mindaddig, amíg mondom: ezek a nehezen vajudó nagy bankók nem bírtak már megszületni. Csak minden másodnap vagy két nap után a második nap estéjén vagy éppen harmadnap reggel. Mint mikor a betegnél a láztünet ritkul. Milyen jó az: Reménységára a javulásnak. És milyen borzalmas

eméz: a kereset az évés lehetőségének ritkulása — az éhhalál előrevetett árnyéka. Sztahó egy napon, hideg decemberi nap, megint nem vitt haza semmit. Sem pénzt, sem enivalót. És másnap megint semmit sem. Egész napon át otthon a kis lakásban már nagyon elesődésült minden. A négy gyerek egy rongyos paplan meg egy vastag pokróc alatt összebujva hevert az ágyon. Nyitott szemmel aludtak és álmodtak csodálatos mesevilágot arról a száraz kenyérhajról, amit tegnapelőtt még boldog kétségbeeséssel rágesálhattak.

Estére, most az éhezés második estélyére, nem jött haza Sztahó, az apa. És nem jött haza egész éjszaka sem. De harmadnap reggel is hiába várta az asszony, a gyerekek nyoszorógtak. Bözsike félrebeszélte:

— Lekváros derelye lesz ebédre, az ám! és az anya azt hitte, megőrül, ahogy ezekbe a halálos szemekbe nézett.

... Aztán a rendőr, akinek a szomszédok szóltak, telefonozott a mentőkért. Nagy ribilió volt ez a házban. Sztahóné el akarta vágni a konyhakéssel a gyerekek nyakát. És jó szerencse, hogy a legnagyobb kisleány kiszaladt visitani a folyosóra, mert így legalább még lefoghatták a kezét.

— Mit akarnak? — kenyéret kell vágnom a gyerekeknek! Adják vissza a kenyérvágókést, — és mialatt a mentők bevitték a kocsira, zavarosan tekintgetett maga körül.

— Gyertek édeseim! — és ment is mind a négy, mert őket is vitték a mentők. És amint Bözsike ült, lázas szemével megpillantotta a zöld kocsit:

— És a mama máj — grófné és most fogunk kocsikázni.

A legkisebbet ajultan vitték le: az nem tudta most ismételni, hogy: tocsitálni, hanem a hétsoványesztendő Misinek felragyogott a szeme a gyalogjáró szélén a hirtelen grófi boldogságtól:

— Én ülök a bakon! Bácsi! Én a bakra ülök.

E
S
B
Ny
rült
ked
Boss
szon

A
rekeres
dében.
sebb, m
életbe ke
eszkimón
a canad
szonyvas
mó férfi
mó leány
Ezért
kel, törv
civilizáci
a Király
állomásh
féli nap
Borealism
A He
helye. Ed
hajózhato
ver helys
Erre az
ember ér
ber, aki
világot s
ide az Is

trónja elé
szeretett e
lett hozzá.
hér nőket
Kiállor
s nézte a
esportjait
sapkában
félarcát.
szemek esil
"Aulay
jatok meg
amelyek h
szánkat.
sarra.
"Aulay
Binder figy
fogatra s
megállást a
szörmében
szemei min
Lisára emlé
A néme
nőket azelő
ban rajtfél
aki elütött
A sarké
nő. Olyan
ban férjhez
ha nem. A

AZ ESZKIMÓ SZERELMI BOSSZUJA

Nyolc ember életébe került a fehér cserekereskedő eszkimó-felesége. — Bosszut állt a szép asszony férje a hitvesrabló németen

AZ emberi szenvedélyek a hideg északon éppen úgy lobognak, mint a forró délen. Még a heves déliek körében is ritkán fordul elő olyan szerelmi dráma, mint aminőt egy fehér cserekereskedőnek ballépése idézett elő a sarkvidéken. Ennek a szerelmi drámának nem kevesebb, mint nyolc halottja van: nyolc emberéletbe került az, hogy a fehér ember elvette az eszkimónak szépséges feleségét. Életét vesztette a canadai lovasrendőrség egyik káplára, az asszonyvásárló német cserekereskedő, négy eszkimó férfi, egy eszkimó nő és egy négyéves eszkimó leányka.

Ezért ment Dubuc albertai bíró esküdszékel, törvényszéki alkalmazottakkal, ügyésszel a civilizáció határán túl fekvő Herschel-szigetre, a Királyi Canadai Lovasrendőrség legészakibb állomáshelyére, ahol csodálatosan ragyog az éjféli nap és elbájoz az Északi Fénynek, az Aurora Borealisnak szivárványos sugárzása.

A Herschel-sziget és Alberta tartomány székhelye, Edmonton között tizenöt száz mérföld hajózható folyó és tó van. A szigeten Tree River helységben van a lovasrendőrségi állomás. Erre az állomásra egy Otto Binder nevű német ember érkezett egy zivataros napon. Olyan ember, aki — ő tudja miért — elhagyta a civilizált világot s elvándorolt egymagában, elkeveredve ide az Isten háta mögé, vagy talán az Isten

trónja elé. Talán valahol a napsugaras délen szeretett egy fehér leányt, aki azonban hűtlen lett hozzá. Talán Ottó Binder megutálta a fehér nőket és azoknak földjét elhagyta örökre.

Kiállott Tree Riveren a hófallal szegett utra s nézte a környékről beérkező eszkimók szürke csoportjait. Fehér medvebőr ruhában, medvebőr sapkában volt. Dus szakálla, bajusza takarta félarcát. Dus szemöldöke alatt vágyakozó kék szemek csillogtak.

„Aulavte! Aulavte!” „Álljatok meg, álljatok meg!” kiabáltak az eszkimók kutyáiknak, amelyek hatan-nyolcan húztak egy-egy hosszú szánkát. Szán szán után érkezett meg a vásárra.

„Aulavte! Aulavte!” csengett egy női hang. Binder figyelmessé lett. Odatekintett a kutyafogatra s meglepetve látta, hogy nő parancsol megállást a kutyáknak. A szép kocsis kékróka szörmében volt s nagy szörmekalapot viselt. Nagy szeméi mintha mindig mosolyogtak volna. Mona Lisára emlékeztette Bindert.

A német cserekereskedő látott már eszkimó nőket azelőtt is, de rájuk se nézett. Most azonban rajtafelejtette a szemét ezen a szépasszonyon, aki elűtött a többtől.

A sarkvidéken sokkal több a férfi, mint a nő. Olyan kevés a nő, hogy tizenhat éves korában férjhez kell menni mindegyiknek, ha akar, ha nem. Az esküvő után a férjüknél feltétlen

vagyónává lesznek, önmagukkal többé nem rendelkeznek. A férj nincs tekintettel a felesége óhajására, csak az ő akarata ervenyes, mindig. A férfihűség ismeretlen fogalom ottan. Az a szokás divik, hogy az asszonyt ki-kieserélik hosszabb, rövidebb időre. Irigylük az eszkimók azt a férfit, akinek módjában van kieserélni asszonyát. Diesőség ez a nőre nézve, épügy, mint a férfire nézve.

A szép eszkimó asszony egy Ikiagagina nevű eszkimónak volt a felesége. Amint Binder ránézett a lapos arcú eszkimóra, elkeveredve gondolt arra, hogy ez a szép asszony egy ilyen félállatnak a jósága.

Nem sokáig gondolkozhatott az eszkimói szokásokon, eladta árúját az eszkimó pár s megindult a kutyák által vontatott szánon hazafelé. „Tugto! Tugto!” nógatta kutyáit Ikiagagináné s esakhamar eltűnt a havas uton.

Otto Binder nem tudta feledni a szép eszkimóasszonyt, érezte, hogy nem tudja tovább az életet egyedül folytatni. Volt pénze, volt szörmearúja bőven, tudta, hogy megveheti Ikiagaginától azt a portékát, amire vágyott. El is ment az eszkimóhoz és hust, szörmét ajánlott fel a feleségéért. A zsigori eszkimó nem tudta visszautasítani az ajánlatot, odaadta a nejét a fehér embernek.

A vásár megtörtént, de szomorú folytatása következett. Ikiagaginának a rokonsága tanácsot tartott. Az apja és az unokatestvére, akik számítottak Ikiagaginának feleségére, elkeveredésükben fölfegyverezték magukat és elmentek egyik barátjuknak, Anaigviának otthonába s agyonlőtték a szerencsétlen embert. Ugy gondolkodtak, hogy ezzel mindent elintéztek: a halott özvegye most már az ő tulajdonukba megy át.

De Anaigviák rokonainak más volt a nézetük. Alig ért haza Ikiagagina unokaöccse, ott termett a kunyhójában az egyik rokon, Pugnana s agyonlőtte a gyilkost.

Erre véres harc fejlődött ki a két család között. A harcban életét vesztette Ikiagagina, továbbá az apja s az unokatestvére a felesége is.

Pugnana elmenekült. Vít magával kutyákat, szánkákat, fegyvereket, municiót, élelmiszert s mindent, amire szüksége lehetett a havas pusztaságban.

Ikiagagina unokaöccsének maradt egy négy éves leánygyermek, Okolitana. A mexikói szokás szerint az ilyen apátlan-anyátlan árvát el kell tenni láb alól, mert terhére van a törzsnek. Egy éjszaka ennélfogva kegyetlenül megfojtották a leánykát.

Pugnánát üldözték a lovasrendőrök, de elvesztették a nyomát. Ugy eltűnt, mint nyáron a hófal. El is felejtette már a lovasrendőrség, csak Doak káplár nem akarta beismerni, hogy Pugnana elkerülte az igazságszolgáltatás sujtó kezét. Ez a káplár folytatta a nyomozást, hiába bosszantották a társai avval, hogy meddő munkát végez.

Doakot bátorította Alikoomiák, az áldozatok egyik rokona. Ez az Alikoomiák bosszút esküdött Pugnana ellen s megfogadta, hogy nem nyugszik addig, amig kézre nem keríti. Kereste, nyomozta, éppen olyan lelkesen, mint Doak káplár.

Végre is besugták a tree riveri rendőrség, hogy Pugnana a rendőrállomástól nem is messzire, egyik eszkimó törzsnél éldegél. Doak káplár belovagolt a törzs falujába, hamarosan megtudta, melyik házában lakik Pugnana. Fegy-

verét lövésre készen tartva, kézbilinesét szorongatva nyitott be az eszkimó kunyhóba. Nem volt szükség a kézi bilinesre. Pugnana ott feküdt a szoba padlóján nagy vértócsában, holtan. Agyonlőtték.

Doak káplár most már az új gyilkos után indult. Megtudta, hogy Alikoomiák volt Pugnana gyilkosa. Kereste Alikoomiákat, de a rokonai csak azt jelenthették neki, hogy felpakolt és elhajtott messzi északra. Erős kutyákkal huzatja szánját, nem éri utol a szél sem.

A káplár azonban nem osztotta az eszkimók véleményét. Utána vágatott a menekülőnek s hosszas hajszát követve visszahozta Tree Riverre a rendőrállomásra. Maga kísérte a bosszúálló eszkimót a rendőrkapitány elé. Ugy látszik, egy kicsit büszke volt a sikerére, nem volt óvatossá a foglyával szemben. Alikoomiák észrevette, hogy a káplár letette a puskáját s elfordult. Hirtelen kezébe kaparintotta a fegyvert és lelőtte a káplárt.

A hetedik élet pusztult el a fegyver eldördülésével.

Alikoomiák a puskát nem tette le. Kimenekült és meg se állt, amíg el nem jutott a nagy tragédia kezdőhelyére, Otto Binder otthonába. Érezte, hogy a rémes tragédiasorozatnak igazi oka ez a fehér ember: ez indította meg a lavinát, amikor megszerette Ikiagagina feleségét.

Ott rejtőzött a ház körül, várva az alkalmat, hogy Bindert célbavehesse. Egyszer csak látta, hogy jön a fehér ember. Binder éppen ajándékokat hozott szépséges asszonyának, akit husért és szörméért vásárolt. Jól célzott Alikoomiák. Binder megtáborodott, felhőrdült és összeesett. A kalapja leesett fejeéről. Szőke haja belevegyült a fehér hóba. A szíve táján vér csargott elő a fehér medvebőr bundára.

Alikoomiák nyolcat olvasott. Nyolc halott ember nevét említette megnyugvással, aztán tovább menekült. A rendőrséget azonban nyomon követte a néma hómezőkön és elcsippte a menekülőt. Megvissalva hureolta vissza Tree Riverre.

Alikoomiák most a faház rácsai mögött van. Várja Dubuc edmonti bíró és törvényszékét, a mely kimondja rá az ítéletet a „Ne ölj” isteni parancsnak megszegéséért.

A TÉLI SPORT

Hogyan mulatnak a gyermekek és ifjak a téli kemény hidegben?

ANŐI ruha ipar az utolsó évtizedekben új ággal gazdaggott, mert alig készül el a városban szükséges téli gardrob, már legfőbb ideje hozzálatni a téli sportholmik beszerzéséhez, rendbe hozásához, mert egyszerre csak itt a hó és jég és a ródli meg a si már éppen úgy hozzátartoznak a téli programhoz, mint a színház, a bálók és egyéb farsangi mulatságok.

Óreg bácsik mosolyogva, kicsit csodálkozva nézik a ródli és eszükbe jut, milyen nagyon várták ők is gyerekkorukban az első havat, hogy kis szánkójukat lejtős helyre húzza, jókedvűen csusszanak le a völgybe. Megfelelő ruhákról, amiknek nem árt, ha a vig szánkózók

percenként akárhányszor fordulnak a hóba, per sze szó sem volt, a téli multság így gyakran fulladt hatalmas náthába és a mamák a gyerekek testi épsége, a ruhák élete, no meg a félelmi bizonyítvány érdekében egyforma joggal tiltakozhattak ezek ellen a szánkókirándulások ellen. De hiába, amint a nőta mondja, a virágnak nem lehet megtiltani, hogy ki ne nyíljék, ha eljön a tavasz, a mamák meg személyes tapasztalatok alapján azt panaszták, hogy a gyerekeknek meg a szánkózást nem lehet megtiltani, ha leszik az első hó. És ennek a nagyszerű mulatságnak nem az elszakadt téli ruha, a szétázott cipő, a sűrűn érkező intő és a mindezzel járó szülői szemrehányás özőne vetett véget, hanem csakis és kizárólag az, mikor a fiuk úgy érezték, hogy komoly és felnőtt tizenhárom-tizenéves férfiakhoz már nem méltó ez a gyerekes multság és ilyenkor fájó szívvel bár, de mégis lemondtak a szánkózásról.

Most pedig — de nemcsak most, hanem az utolsó harminc évben — a kis szánkó, amivel a gyerekek mulattak és a hegyi lakók télen közlekedtek, bob és ródli néven híhetetlen karriert csinált. A nyaralás pendantjaképpen az emberek télen is ki akarnak egy pár hétre a városból, a munka robotjából szabadulni és ezalatt az idő alatt a téli sportnak hódolnak. Azt a furcsa felfedezést tették ugyanis, hogy a hegyek közt, egy ezer és kétezzer méter magasságban a tenger színe fölött, ahol nyáron olyan hűvös van, hogy nappal mindenki kabátban jár és este jó közel húzódik a kályhához, élvezni a meleget, ott télen olyan jó idő van, hogy a nők déiben kis szvetterben ülnek a napon, és két heti téli sport után olyan barnapirosra sülve mennek haza, mintha legalább is a Szaharában napkuráztak

volna. De még akinek nincs is pénze vagy ideje arra, hogy pár hétig csakis a sportnak éljen és így javítsa idegeit, aminek a modern orvostudomány szerint semmi sem tesz olyan jót, mint a téli hegyi levegő, az legalább vasárnap reggel háttára veszi ródliját és amivel valamikor csak vásott kis fiuk mulattak, a legközelebbi domboldalra sietnek, hogy ott kis szánkójukra guggolva oldják meg a motor nélküli repülés problémáját.

Aki a téli elutazást beleillesztheti életprogramjába, annak először is téli sportruhával kell magát felszerelni. A téli esztétika egészen más követelményeket támaszt a női szépséggel szemben, mint a különben érvényes szabályok. A sportruhák legfontosabb követelménye, hogy kényelmesek legyenek, ne gátoljanak a szabad mozgásban, no meg hogy hóval, jéggel dacoljanak, nehogy az első hóesésre haza kelljen szaladni, mert a nedvesség árt a kabátoknak. A magas sportcipőkben, de különösen a halina csizmákban még a legzsébb női láb sem hasonlítható piskótához, viszont úgy van felkészülve, hogy a legmeredekebb utnak is bátran nekiláthat, mikor ródlijával hegynek fölfelé igyekszik. A legpraktikusabb, sőt sőt nél az egyedül lehetséges sportruha a breeches, amit ügyesen kombinálnak szoknyának és capenak egyformán hordható ruhadarabbal. A regelinél még mint szoknya szerepel színes teveszőr jumperhez, de félórával később, a sportpályán már nem gátolja a lábakat szabad mozgásukban, hanem a nyakba kanyarítva véd a túlságosan erős szél ellen. Magas, karesu nőknek nagyszerűen áll az ilyen kosztüm, aki meg kicsi és karesu alakra éppen sielés révén óhajt szert tenni, azt megnyugtathatja az a tény, hogy a téli napsütésben, a nagy esillogó hőmérsékleten még a megengedettnél akár öt kilóval is súlyosabb nők sem látszanak túlságosan monumentálisnak. A jó sielőket különben is csak a sport érdekli, aki meg még csak tanul, azt annyira elfoglalja egyensúly fenntartásának nehéz problémája, meg az előrehaladás eleinte valósággal leküzdhetetlennek látszó nehézsége, hogy nem ér rá embertár-

sai testi terjedelmének rovására köszörülni a nyelvét. Mert ha ehhez megfigyeléseket akarna gyűjteni, és a sportolókat szemlélné ahelyett, hogy az utra figyelne, a büntetés máris utoléri és azon gondolkodhat, vajjon milyen fortélyal állhatna ismét lábára.

A komoly sportolók sielnek, a nagy tömeg azonban se nem elég bátor, se nem elég ambiciózus ahhoz, hogy két hosszú, keskeny táncra bizva életüket, csusszanak előre, mikor ott a jó, kényelmes ródli, amire rákuponrodva a kényelmesen megcsinált pályán, minden nagyobb megerőltetés nélkül is élvezhetik a havat, mozgást, napot és jó levegőt. Azokon a fürdőhelyeken, ahol a technika minden vívmányával felszerelt sportpályák vannak, a vigan leródlizókat siklón húzzák fel a magasba, ahol meg erre nincsenek berendezve, ott szépen viszszaugyalognak a hegyre és egész uton annak örülnek, hogy milyen jó lesz lefelé repülni.

Délben mindenki sportruhában ül a lunch-lá és sietve eszik, mert minden pillanattal kár,

amit szobában kell tölteni. A fekete kávé ugyan már a napsütéses terrasszon isszák, de azért evvel sem szabad sok időt eltölteni, mert hiába, tél van, rövidke a napok és azt jól ki kell használni. Mindenki visszasiet hát a sportpályára, koresolyák zörögnek, ródli, sit huz maga után, aki a hó kedvéért teljesen hűtlen lett a jéghez. Csak akkor sietnek haza, mikor a nap lebukik a hegyek mögé, mert akkor egyszerre lehül a levegő. De a jól fűtött, kivilágított hallban, párolgó tea mellett soh se baj, ha a hőmérő higánya akármilyen gyorsan szalad is lefelé. Vasora után le kell kicsit feküdni, kipihenni az egész napi fáradságát, erőt gyűjteni a hosszú diner elfogyasztásához, sőt még ahhoz is, hogy az utána felhangzó vidám zene hangjaira még kicsit táncra is perdüljenek. Aki viszont úgy érzi, hogy lábait már éppen eléggé igénybe vette egész nap, az megveti a táncot, viszont annál szívesebben vesz részt némi szellemi tornában a bridge asztal mellett. Így hát mindenki megtalálja a maga szórakozását, de mégsem maradnak soká fenn, mert megjelenik a téli sport hű kísérője, az álomtündér, és ágyba terel mindenkit, hogy holnap frissen, jókedvvel fogjanak újra munkához.

A b g

A LEL

Alexan tanulmány komorság lelki bete nyira elh hogy eg

Megfigy komorság talansággy vérkeringés mérséklet nyabb a elvész az

További rájöttek az támoga és italok kellő mért a szervez állapotban mérgezés vább tart lyosabbak tünetek.

Ezért az kednie, ha megszünjen dódjának sok csak tak beteg gyenge ted gyengének is fokozott ne fokozza

Mint hogy vedők amu sak, ez a g Ilyen hó kedvező m szültsége m visszatért is megjavul

Természe tegségét is gyógyítást dik, annál zelésnek.

Ö P

ha az óhazat

KÉTSZ

ha az amerik

AZ AMERIC OLOSÖBBAN UTALJA AT SZAG B KÖZJEGYZŐI ismeretes HAJÓJEGYER deti árakot FELVILÁGOS INGYEN AMER

Német

Füzlet:

a

Fiók: 1

cor

A TUDOMANY VILAGABOL

A buskomorság gyógyítása

A LELKIÁLLAPOTOKRÓL általában úgy gondolkoznak, hogy azok az élet különböző viszonyai következtében keletkeznek és segít rajtuk a vizsgálatás, szórakozás vagy a viszonyok megváltozása. De arra igen kevesen gondolnak, hogy a lelkiállapotot orvosok is gyógyíthatják.

Alexander és Bruce orvosok mégis tanulmány tárgyává tették a buskomorságot, e gyakran előforduló lelki betegséget, mely sokszor annyira elhatalmasodik az emberen, hogy egészen tönkire teszi.

Megfigyelték, hogy mikor a buskomorság fellép, levertséggel, nyugtalansággal, álmatlansággal jár. A vérkeringés rendetlen lesz, a hőmérséklet hol magasabb, hol alacsonyabb a rendesnél és a betegnek elvész az étvágya.

További kutatásaikban arra is rájöttek, hogy a betegséget főleg az támogatja, hogy a bevett ételek és italok nem távoznak a testből kellő mértékben, hanem lerakódnak a szervezetben és ilyen felbomlott állapotban a test különböző részein mérgezést idéznek elő. Minél tovább tart ez az állapot, annál súlyosabbak lesznek ezek a mérgezési tünetek.

Ezért az orvosnak arra kell törekednie, hogy ezek a lerakódások megszűnjenek, sőt lehetőleg feloldódjanak. Ebből a célból az orvosok csak folyékony táplálékot adtak betegeiknek: tejet és cukrozott gyengéte. A teának azért kell gyengének lennie, hogy az amugy is fokozott vérnyomást még jobban ne fokozza.

Mint hogy a buskomorságban szenvedők amugy is állandóan szomjasak, ez a gyógyítás kellemes nekik. Ilyen módon sok esetben értek el kedvező hatást. A vérnyomás feszültsége megszűnt, a beteg álma visszatért és a test kiválasztó ereje is megjavult.

Természetesen legjobb ennél a betegségnél is mielőbb elkezdenni a gyógyítást, mert minél később kezdik, annál tovább kell tartani a kezelést.

CSAK A SMARAGDOT NEM LEHET UTÁNOZNI

A DRÁGAKÖVEK utánzását nagy tökéletességre vitték. Még pedig igen sokféle okból.

Először is az emberek hiúságát akarják vele kielégíteni, hogy akinek nem telik igazi drágakőre, az legalább a hamisítványával csilloghasson. Azután szükség van a drágakövek utánzására más célból is. Így például a színpadon, ahol az előkelő hercegek, királyok és hercegnők nem viselhetnek igazi arany és gyémánt koronákat, ezeknek utánzataival kell megelégedniük. Van ezenkívül még egy ok, amit nem sokan ismernek.

Nagy ünnepek alkalmával, amikor az előkelők régi családi ékszereiket rakják föl, igen sok esetben nem azt a régi, megbecsülhetetlen értékű családi ékszert viselik, hanem annak hü másolatát, mert vannak esetek, amikor ezeket tömegbe kerül a viselője és ilyenkor az élelmes tolvajok könnyen elcsenhetnek.

Minden drágakövet híven tudnak utánozni, csupán a smaragdot nem lehet. Ezért ennek különös értéke van.

A smaragdot régi időtől fogva kedvelik. Már a római nők is viselték. Ok Felső Egyiptomból hozták. Ma Indiából és Kolumbiából jön a legtöbb.

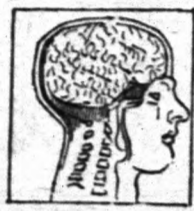
Kolumbiából jön a legszebb smaragd. A Muzo-bányából nyerik ezt a drágakövet. Ezt a bányát a felszabadított Kolumbia hálából Bolívar vezérnek ajánlotta föl, de Bolívar ezt a fényes ajándékot nem fogadta el.

A Muzo-bányában már Amerika felfedezése előtt ásták a smaragdot. Kortez öt pompás darabot hozott ebből a bányából. V. Károly magának követelte a drágaköveket, de Kortez nem neki, hanem a saját menyasszonyának adta a drágaköveket.

Az agyvelő modern vizsgálata

SZAZ évvel ezelőtt a tudós Gall azt állította, hogy a szellemi tehetőségek az agyvelő bizonyos részein

vannak elhelyezve és így a koponya alakjaból meg lehet állapítani, ki ben mennyire van kifejlődve a gyermeki szeretet, az önzet, az utánozó

képesség, rendszeret, zenei tehetőség, stb.

Ma azonban már bebizonyított tény, hogy a koponya alakja nem felel meg az agyvelő alakjának. Egyrészt a koponyacsontok különböző vastagságúak, másrészt az agyvelő nem mindenütt érintkezik a koponya csontjaival.

Nagyon sok új tapasztalatot nyújtottak e téren a háborús sebesülések.

Ezeknek alapján kétségtelen bizonyossággá lett, hogy az érzi és érzévesek, valamint az önkéntelen mozdulatok számára vannak bizonyos meghatározott helyek az agyvelő kérgében. Itt végződnek vagy kezdődnek azok az idegek, amelyek ezt a munkát végzik.

Ezeknek környezetében vannak az összekötő zónák. Így például a beszédet mozgató zóna, mely az idegek működésével kapcsolatosan a beszédet előidéző izmokat hozza mozgásba.

Ilyen külön terület az optikai emlékező zónája, mely a látó idegre esett hatásokat dolgozza föl és kapcsolja össze.

E zónák között fekszik a nagy agyvelő kérgének tetemes része, a mit vegyítő központoknak neveznek és az érzi és érzévesek különböző pontjai között közvetítenek.

Igy például a róza hat a látó, szagló és tapintó érzékre. A kimondott szó: "róza," hat a halló érzékre. E különböző idegek kereszttülfutó behatásokat ezek az összekötő részek egyesítik egy közös benyomással és ebből alakul ki bennünk a róza fogalma.

MILYEN MAGASRA REPÜLNEK A MADARAK

A MAGASBA szálló madárra sokáig sóvárogva tekintett az ember. A levegőbe nem tudott fölemelkedni és csak meséket mondtak azokról, a kik valami esz-dalatos módon, emberi voltak mellett is, repültek valaha.

Ma már a levegőt is meghódította az ember és versenyt repül a madarakkal. Alig hisz esztendeje, hogy a repülés tökéletesedni kezd és a levegő mindjobban megtelik repülőgépekkel. Ha a háboru nagy rombolása körbe nem jön, ezen a téren is sokkal messzebbre volnánk már.

A levegő bátor hajósai azt is megfigyelték, hogy milyen magasra repülnek a levegő régi urai: a madarak. Így Hergesell repülő egyszer

egy sást látott 3000 méter magasságban, máskor két golyót 900 méter magasságban. Egy másik repülő paszirtát látott 1000 méter magasságban.

Két hollót és egy varjút is láttak 1400 méternyire a föld színe fölött.

De ezek mind rendkívüli esetek. 1000 méteren felül ritkán repül madár és rendszeren sem szállnak 400 méternél magasabba.

400 méteren alul van a levegő benépesítve szárnyassal.

Ha repülőgépen nagyobb magasságba vittek föl madarakat, mielőtt szabadon boacsották őket, a madarak színöregyenesen ereszkedtek lefelé.

Ha tiszta volt az idő, az elboacsott madár azonnal tájékozódott és minden tétovázás nélkül leereszkedett, ha azonban felhő volt alattuk, ide-oda röpködtek és ha a felhők között valahol nyílásra bukkantak, azon keresztül lesurrantak.

Ebből arra következtettek, hogy a madarak csak azért repülnek föl bizonyos magasságba, hogy onnan tájékozódjanak. Ez pedig csak a látó érzékük segítségével történik és nem valami ösztön viszi rá őket.

Például ködös időben egy napnál tovább bolyongott a postagalamb olyan uton, amelyet szép időben 45 perc alatt megtett.

ÖRÖM

ha az óhasiák hirt hallanak szerelket rokonaitól, de

KÉTSZERES ÖRÖM,

ha az amerikai rokonok pénzsegítségét is küldenek.

AS AMERICAN UNION BANK LEGALIZÁCIÓBAN ES LEGGYORSABBAN UTALJA AT A PÉNZT. MAGYARORSZÁG BARNÉLY BÉRESENE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézését.

HÁJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron.

FELVILÁGOSÍTÁST ES TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök.
Főüzlet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában.
Fiók: 1597 Second Avenue, corner 83rd Street, NEW YORK.

MANUFACTURERS PATENT CO. INC.
385 FIFTH AVE., NEW YORK CITY.
Magyarok részére hasznos tudnivalók.
Ez a bíró könyvcskéje az érdeklődőknek egy példányt küldünk. INGYEN küldeni kívánunk.
Névem
Címem
UJ ESZNEK
TALÁLÁSOK

BALAZS ÁRPAD LEGUJABB NÓTAI
ZONGORANA ES HECHORD, KÖTTARVA SZÖVEGGEL.
Gyere valahán székelyes falunkba
Gyere valahán az erdőbe
Viznek egy kis kőz koporok.
Bécses kupa, rézes szék
Ezer fiam, imádságom nem halog
Tölts borsot es a világ
Nem tudok én néked, csak virágot hozni
Két babonás szép szemednek
Az allspán loány
Es elment a fia
Levelem, levelem, legutolsó levelem
Mik képe a teniszbe
Csak még egyszer tudnék hasz nemni
Alig az érezték
Sürgő róza
Ez az anyám székelyes
Csillagvilágos éjszakákon
Firas puszpus ruháshozban
Művek kérdés
De nek nótát daloltam el
Altató dal
Bármelyik 6 dal egyszerre rendelve 32.00
Bármelyik 12 dal egyszerre rendelve 33.50
Kérje részletes könyv-, kotta-, lemez és zongora-hangor árjegyzékünket.
KÖZSÉGVOLGY ES TANSA ES BARD FERENC ES FIA NEW YORKI FIÓKJA.
KEREKES BROS. Amerika legnagyobb könyv és zeneműkereskedője.
208 East 86th Street, New York City

AZONNAL
írjon a Szabadság kiadóhivatalának:
700 HURON ROAD,
CLEVELAND, O.
HA MÉG
nem kapta meg ez ideig az 1924-dik esztendőre szóló
NAPTÁRT

A vén cigány

Irtá: Vörösmarty Mihály

Huzd rá cigány, megittad az árt,
 Ne légsd a lábadat hiába,
 Mit ér a gond kenyéren és visen,
 Tölts hozzá bort a rideg kupába.
 Mindig így volt e világi élet,
 Egyszer fásott, mászor lánggal égott,
 Huzd, ki tudja meddig hushatód,
 Mikor lesz a nyílt vonóból bot,
 Sziv és pohár tell buval, borral,
 Huzd rá cigány, ne gondolj a gondall!

Véred forrjon, mint az örvény árja,
 Rendüljön meg a velő agyadban,
 Szemed égjen, mint az üstökös láng,
 Hurod szegjen vésszáll szilajabban
 És keményen, mint a jégverés —
 Oda lett az emberek vetése
 Huzd, ki tudja stb.

Tanulj dalt a szegő zivatartól
 Mint nyög, ordít, jajgat, sir és bömböl,
 Fákát tép ki és hajókat tördel,
 Sietet fojt, vadat és embert öl.
 Háboru van most a nagy világban,
 Isten sirja reszket a szent heuban,
 Huzd, ki tudja stb.

Kis volt ez elfojtott sóhajtak,
 Mi üvölt, sir e vad rohanatban,
 Mi dörömböl az ég boltozatján,
 Mi sokog, mint malom a pokolban?
 Hulló angyal, tört sziv, örült lélek,
 Vert hadak, vagy vakmerő remények?
 Huzd, ki tudja stb.

Mintha újra hallanók a pusztán
 A lázadt ember vad keserveit,
 Gyilkos testvér botja zuhanását
 S az első árvák sirbezedését,
 A keselynek szárnya csattogását,
 Prometheus halhatatlan kínját
 Huzd, ki tudja stb.

A vak csillag es a nyomorult föld,
 Hadd forogjon keserű levében
 S annyi bűn, szenny s ábrándok dühétől
 Tisztuljon meg a vihar hevében.
 És hadd jöjjön el Noé bárkája;
 Mely egy új világot zár magába.
 Huzd, ki tudja stb.

Huzd, de mégse — hágyj békét a hurnak
 Less még egyszer ünnep a világon.
 Majd ha elfárad a vész harangja
 S a viaszly elvérzik a csatákon:
 Akkor huzd meg újra lelkesedve,
 Isteneknek teljék benne kedve,
 Akkor vedd fel újra a vonót
 És derüljön sardon homlokod
 Szűd teljék meg az öröm borával.
 Huzd s ne gondolj a világ gondjával.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY, a SZÓZAT szerzője, — aki 1800 december 1-én született Pusztanyéken — a nemzeti nyelv és irodalom megújításának egyik legnagyobb költője. Nemcsak ritmusában és nyelvében csodálatosan szép lírai versei örökítették meg nevét, hanem ZALÁN FUTASA című eposza, gyönyörű elbeszélő költeményei és remekbe alkotott jelképes lírai drámája: a CSONGOR ÉS TUNDE. S kevesen tudják ma róla, hogy ő a magyar szimfóniát atyamestere. Meghalt Pesten 1855 november 19-én.